

כ"י וַיֹּאמְרוּ גֹשְׁהֲלָאָה • קָרַב לְהֲלָאָה, כְּלוּמַר: הִתְקַרַּב לְצַדְדִּין וְהִתְרַחַק מִמֶּנּוּ, וְכֵן כָּל "הֲלָאָה" שֶׁבְּמִקְרָא לְשׁוֹן רְחוּק, כְּמוֹ: (בְּמִדְבָר יז) "זָרָה הֲלָאָה", (שְׁמוּאֵל א ט) "הִנֵּה הִחְצִי מִמֶּךָ וְהֲלָאָה". "גֹּשְׁהֲלָאָה", הַמִּשְׁפָּךְ לְהֵלֵן, בְּלִשׁוֹן לַע"ז טְרִיט"י דְנו"ש, וְדָבָר נְזִיפָה הוּא, לֹמַר: 'אֵין אָנּוּ חוֹשְׁשִׁין לָךְ, וְדוּמָה לוֹ: (ישעיה סח) "קָרַב אֵלֶיךָ, אֶל-תַּגְשִׁיבִי", וְכֵן: (ישעיה מט) "גֹּשְׁהֲלִי וְאִשְׁבָּה", הַמִּשְׁפָּךְ לְצַדְדִּין בְּעִבְרִי וְאִשְׁבֵי אֶצְלֶךָ. אֵתָּה מְלִיץ עַל הָאוֹרְחִין, אֵיךְ מְלַאָּךְ לְכַד? עַל שְׁאֵמַר לָהֶם עַל הַבְּנוֹת, אָמְרוּ לוֹ: "גֹּשְׁהֲלָאָה", לְשׁוֹן נִחַת, וְעַל שְׁהִיָּה מְלִיץ עַל הָאוֹרְחִים, אָמְרוּ: "הָאֶחָד בֶּא-לְגוֹר", אָדָם נְכָרִי יְחִידִי אֵתָּה בִּינֵינוּ, שְׁבֹאת לְגוֹר: "וַיִּשְׁפֹּט שְׁפוֹט", וַנְּעִשֶׂית מוֹכִיחַ אוֹתָנוּ. הִדְלַת-דָּלַת הַסּוֹכְכַת לְנַעַל וּלְפִתַח.

(י) וַיִּשְׁלַחוּ הָאֲנָשִׁים אֶת-יָדָם וַיָּבִיאוּ אֶת-לוֹט אֲלֵיהֶם
הַבֵּיתָה וְאֶת-הַדְּלַת סָגְרוּ:

(יא) וְאֶת-הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר-פָּתַח הַבַּיִת הַכּוֹ בַּסְּגוּרִים
מִקְטָן וְעַד-גָּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמִצָּא הַפֶּתַח:

כ"ג פֶּתַח • הוּא הַחֲלָל שֶׁבוֹ נִכְנְסִין וְיוֹצֵאִין • בַּסְּגוּרִים • מִפֶּתַע עֲרוֹן • מִקְטָן וְעַד-גָּדוֹל • (כּוֹאשִׁית רַבָּה) הַקְטָנִים הַתְּחִילוּ בְּעִבְרָה תַּחֲלָה, שְׁנֹאֲמַר: "מִנְעַר וְעַד זָקֵן", לְפִיכֶךָ הִתְחִילָה הַפְּרָעָנוֹת מֵהֶם.

(יב) וַיֹּאמְרוּ הָאֲנָשִׁים אֶל-לוֹט עַד מִי-לָךְ פֶּה חֲתָן
וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְכָל אֲשֶׁר-לָךְ בְּעִיר הוֹצֵא מִן-הַמָּקוֹם:

כ"ד עַד מִי-לָךְ פֶּה • פְּשוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: מִי לָךְ עוֹד בְּעִיר הַזֹּאת, חוּץ מֵאִשְׁתְּךָ וּבְנֹתֶיךָ שֶׁבְּפִיטָה? חֲתָן וּבְנֵיךָ וּבְנֹתֶיךָ • אִם יֵשׁ לָךְ חֲתָן, אוֹ בָּנִים וּבְנוֹת, הוֹצֵא מִן הַמָּקוֹם! • וּבְנֵיךָ • בְּנֵי בְנוֹתֶיךָ הַנְּשׂוּאוֹת. וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה: "עוֹד", מֵאַחַר שְׁעוֹשִׁין נְכֻלָּה כְּזֹאת, מִי לָךְ פֶּתַחֲוֹן פֶּה לְלַמֵּד סִגְנוּרְיָא עֲלֵיהֶם. שְׁפַל הַלִּילָה הָיָה מְלִיץ עֲלֵיהֶם טוֹבוֹת, קָרִי בֵּיה: 'מִי לָךְ פֶּה'.

(יג) כִּי-מִשְׁחַתִּים אָנְחָנוּ אֶת-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-גִדְלָה
צַעֲקַתְּם אֶת-פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁלַחַנוּ יְהוָה לְשַׁחֲתָהּ:

(יד) וַיֵּצֵא לוֹט וַיְדַבֵּר אֶל-חֲתָנָיו וּלְקַחֵי בְּנֹתָיו וַיֹּאמְרוּ
קוּמוּ צֵאוּ מִן-הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי-מִשְׁחִית יְהוָה
אֶת-הָעִיר וַיְהִי כַּמִּצְחָק בְּעֵינֵי חֲתָנָיו:

כ"ה חֲתָנָיו • שְׁתֵּי בְנוֹת נְשׂוּאוֹת הָיוּ לוֹ בְּעִיר. לְקַחֵי בְּנֹתָיו • שְׂאוֹתָן שֶׁבְּפִיט אַרוֹסוֹת לָהֶם.

(טו) וַכְּמוֹ הִשְׁחַר עֲלָהּ וַיֵּאֲצִוּוּ הַמְּלֹאכִים בְּלוֹט לֵאמֹר
קוּם קַח אֶת-אִשְׁתְּךָ וְאֶת-שְׁתֵּי בְּנֹתֶיךָ הַנִּמְצָאֹת
פֶּן-תִּסָּפֵה בְּעֵינֵי הָעִיר:

כ"ז וַיֵּאֲצִוּוּ • כְּתַרְגוּמוֹ: 'וּדְחִיקוּ', מִהֲרוּהוּ. הַנִּמְצָאֹת • הַמְזוּמָנוֹת לָךְ בְּפִיט לְהַצִּילֶם. וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה יֵשׁ, וְזֶה יִשׁוּבוּ שֶׁל מִקְרָא. תִּסָּפֵה • תִּהְיֶה כְּלָה. עַד תֵּם כָּל הַדּוֹר, מִתְרַגְּם: עַד דְּסָף כָּל דְּרָא.

(טז) וַיִּתְמַהֲמַהּ וַיַּחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבִיד-אִשְׁתּוֹ
וּבִיד שְׁתֵּי בְּנֹתָיו בְּחִמְלַת יְהוָה עֲלָיו וַיִּצָּאָהוּ וַיִּנְחָהוּ
מִחוּץ לָעִיר:

טז וַאֲתַעֲכַב וְאִתְקִיפוּ גְבֻרָא בִידָהּ וּבִידָהּ דְּאִתְמַהּ וּבִידָהּ תְּרַמִּין בְּנֵתָה פְּרָחִים (ג"י פד חס) יי צלוהי ואפקוהי ואשרוהי מפרא לקרפא: